

Fiskalizacija napojnica

Škrinjar, Matej

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Virovitica University of Applied Sciences / Veleučilište u Virovitici**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:165:349718>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-07**

Repository / Repozitorij:

[Virovitica University of Applied Sciences Repository](#) -
[Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni diplomski studij Menadžment

MATEJ ŠKRINJAR

FISKALIZACIJA NAPOJNICA

DIPLOMSKI RAD

VIROVITICA, 2024.

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni diplomski studij Menadžment

FISKALIZACIJA NAPOJNICA

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Porezni sustav i oporezivanje poduzeća

Mentor:

dr.sc. Mladena Bedeković, prof.struč.stud.

Student:

Matej Škrinjar, bacc.oec.

VIROVITICA, 2024.

OBRAZAC 2

ZADATAK ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA

Student/ica: MATEJ ŠKRINJAR **JMBAG:** 0307015101

Studij: Menadžment **Modul:** Menadžment malih i srednjih poduzeća

Imenovani mentor: dr.sc. Mladena Bedeković, prof.struč.stud.

Imenovani komentor:

Naslov rada:

Fiskalizacija napojnica

Puni tekst zadatka rada:

Student će prikupiti i proučiti relevantnu stručnu literaturu iz različitih dostupnih izvora. Na temelju proučene literature osvrnut će se na zakonski okvir uređenja fiskalizacije u Republici Hrvatskoj. Student će istaknuti prednosti i nedostatke fiskalizacije, a poseban naglasak će staviti na koncept fiskalizacije napojnica kao i sam porezni tretman fiskalizacije. Pomoću dubinskog intervjua ispitat će stavove ispitanika u ugostiteljskim objektima vezane za fiskalizaciju napojnica te će na temelju rezultata istraživanja donijeti zaključke.

Datum uručenja zadatka studentu/ici: 29. 07. 2024.

Rok za predaju gotovog rada: 02. 09. 2024.

Mentor:

dr.sc. Mladena Bedeković, prof.struč.stud.

Dostaviti:

1. Studentu/ici
2. Povjerenstvu za završni i diplomski rad - tajniku

FISKALIZACIJA NAPOJNICA

FISCALIZATION OF TIPS

SAŽETAK – Osnovna svrha ovoga rada je prikazati način uređenja fiskalizacije u Republici Hrvatskoj s osvrtom na izvještajni sustav fiskalizacije i postupak provedbe fiskalizacije izdavanja računa.. Cilj rada je definirati osnovne karakteristike fiskalizacije napojnica, odnosno utvrditi porezni tretman fiskalizacije te utvrditi na koji način se provodi fiskalizacija napojnica. Također je u radu dan osvrt na prednosti i nedostatke novog modela fiskalizacije napojnica u odnosu na prethodni model fiskalizacije napojnica koji je tijekom primjene pokazao određene manjkavosti. Kako bi se donijeli konkretni zaključci provedeno je empirijsko istraživanje pomoću dubinskog intervjua na uzorku od 4 ispitanika koji su na temelju vlastitog životnog iskustva odgovarali na postavljena pitanja te tako pomogli u donošenju zaključaka o fiskalizaciji napojnica u Republici Hrvatskoj. Može se zaključiti da je broj poreznih prijevара u segmentu fiskalizacije napojnica bio značajan problem prije uvođenja zakonskog okvira kojim se reguliraju napojnice i njihova fiskalizacija. Zakonskim reguliranjem fiskalizacije napojnica propisuju se obveznici fiskalizacije, sadržaj računa te ostali segmenti koji moraju strogo biti zadovoljeni te kojih se u konačnici svi obveznici fiskalizacije moraju pridržavati. Kao posljedica uvođenja zakonske regulative i uređenja sustava fiskalizacije napojnica povećana je transparentnost i konkurentnost poreznog sustava kako u okviru nacionalnih granica tako i na europskoj razini. Doprinos ovog rada je u sažetom i preglednom prikazu aktualne problematike fiskalizacije napojnica.

Ključne riječi: fiskalizacija napojnica, fiskalizacija, porezni obveznici

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1. FISKALIZACIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	2
2.1. Zakonski okvir uređenja fiskalizacije	2
2.1.1. Obveznik fiskalizacije	3
2.1.2. Sadržaj računa	4
2.1.3. Postupak provedbe fiskalizacije izdavanja računa	8
2.2. Izvještajni sustav fiskalizacije	10
2.3. Prednosti i nedostaci fiskalizacije	12
2.4. Projekt Fiskalizacija 2.0 - Implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a ..	13
3. FISKALIZACIJA NAPOJNICA	15
3.1. Novi model fiskalizacije napojnica	16
3.2. Dostava podataka o napojnici	17
3.3. Porezni tretman napojnice	18
3.4. Obveznici fiskalizacije napojnica	20
3.5. Fiskalizacija napojnica u određenim državama	22
3.5.1. Sjedinjene Američke Države	22
3.5.2. Izabrane države Europske unije (Italija, Francuska, Njemačka)	23
3.5.3. Usporedba fiskalizacije napojnica Republike Hrvatske s fiskalizacijom napojnica SADA-a, Italije, Francuske i Njemačke	25
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE	27
4.1. Ciljevi i metode istraživanja	27
4.2. Rezultati istraživanja	28
5. ZAKLJUČAK	31
6. POPIS LITERATURE	32

7. POPIS ILUSTRACIJA.....	35
---------------------------	----

1. UVOD

Fiskalizacija u Republici Hrvatskoj značajno je doprinijela učinkovitijoj kontroli Ministarstva financija, Porezne uprave u vidu pravilnog izdavanja i pravilne prijave računa. Vrijeme prije donošenja Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) bilo je vrlo kompleksno za Ministarstvo financija, Poreznu upravu jer je bilo teško utvrditi jesu li sve stavke u poslovnim knjigama poreznih obveznika pravilno prikazane te je li za svaki račun plaćen propisani porez na dodanu vrijednost. Porezni obveznici znali su se na razne načine snalaziti kako u konačnici ne bi platili porez na dodanu vrijednost imajući u vidu da su za porezne prekršaje propisane velike kazne. Utaja poreza svedena je na minimum donošenjem Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23).

U drugom poglavlju ovoga rada objašnjena je fiskalizacija u Republici Hrvatskoj kroz zakonski okvir uređenja fiskalizacije, izvještajni sustav fiskalizacije, prednosti i nedostatke fiskalizacije te projekt Fiskalizacija 2.0. Obveznici fiskalizacije, sadržaj računa te postupak provedbe fiskalizacije izdavanja računa poglavlja su kroz koja je je objašnjen zakonski okvir uređenja fiskalizacije. Obveznici fiskalizacije su sve fizičke osobe obveznici poreza na dohodak na osnovi samostalne djelatnosti koje obavljaju te pravne osobe koje su obveznici poreza na dobit. Detaljnije o obveznicima fiskalizacije i poreznim obveznicima koji obavljaju određene djelatnosti, a koji nisu obveznici fiskalizacije prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) prikazano je u drugom poglavlju.

Treće poglavlje donosi prikaz fiskalizacije napojnica prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Napojnica je novčani primitak koji je primio radnik od strane trećih osoba, a koja je ostvarena temeljem dobro obavljene usluge kod obveznika fiskalizacije. Primjerice, gost u ugostiteljskom objektu ukoliko želi, može ostaviti napojnicu gotovim novcem ili putem kreditne kartice radniku koji ga je uslužio. Fiskalizacija napojnica u trećem poglavlju prikazana je kroz novi model fiskalizacije napojnica, dostavu podataka o napojnici, porezni tretman napojnice, obveznike fiskalizacije napojnica te fiskalizaciju napojnica u određenim državama. Empirijsko istraživanje, kroz ciljeve, metode i rezultate istraživanja, prikazano je u četvrtom poglavlju ovoga rada. Istraživanje je provedeno dubinskim intervjuom sa četiri ispitanika koji rade u različitim ugostiteljskim objektima te koji su na temelju vlastitog iskustva o fiskalizaciji napojnica dali odgovore na postavljena pitanja.

1. FISKALIZACIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Jedan od glavnih ciljeva Republike Hrvatske, kojim bi se značajno približila državama Europske Unije te koji bi značajno unaprijedio hrvatsko gospodarstvo, bilo je uvođenje Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Od 1. siječnja 2013. godine „obveza provedbe fiskalizacije propisana je Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom... Zakon o fiskalizaciji donesen je kao nadzor i mjera protiv porezne utaje kod neizdavanja računa“ (Horvat Jurjec, 2013:81). Utaja poreza bio je veliki problem prije uvođenja Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), kojim se najviše štetilo gospodarskom rastu države te njenoj konkurentnosti.

U Hrvatskoj je prisutan B2C oblik fiskalizacije, odnosno fiskalizacija koja se tiče kupaca, dok B2B i B2G oblici fiskalizacije u Hrvatskoj još nisu zastupljeni te će o njima biti riječi u završnom dijelu poglavlja 2.4. Projekt Fiskalizacija 2.0 - Implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a. Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) u velikoj je mjeri pomogao Hrvatskoj da se približi europskim standardima i prije nego li je postala službenom članicom Europske Unije, odnosno prije 1. srpnja 2013. godine. Također, Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) doprinosi se porastu razine svijesti o potrebi plaćanja poreza, što ima za posljedicu uravnoteženo financiranje javnih troškova (Ministarstvo financija, Porezna uprava, 2016).

2.1. Zakonski okvir uređenja fiskalizacije

Kao što je prethodno spomenuto, od 1. siječnja 2013. godine na snagu je stupio Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), koji određuje što je sve potrebno kako bi svi uvjeti fiskalizacije bili zadovoljeni. Prema odredbama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), promet u gotovini je plaćanje za isporučena dobra ili obavljene usluge novčanicama i kovanicama što se smatraju platežnim sredstvom, kreditnim i debitnim karticama, čekom, ili drugim sličnim načinima plaćanja, osim izravnog plaćanja na račun (Hrvatska obrtnička komora, 2024).

Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) uređuje se „postupak fiskalizacije u prometu gotovinom, obveznici

fiskalizacije, sadržaj računa za provedbu fiskalizacije, vođenje Evidencije obveznika fiskalizacije u prometu gotovinom, provedba postupka fiskalizacije, plaćanje između obveznika fiskalizacije gotovim novcem te nadzor nad provedbom ovoga Zakona“ (Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 113/12.). „Nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo financija, Porezna uprava i Carinska uprava“ (čl. 30. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 115/16.).

U nastavku ovoga poglavlja slijedi prikaz prethodno spomenutih stavki koje se uređuju Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2024. godine, dodan je članak 20. c koji se odnosi na fiskalizaciju napojnica. Što se tiče izmjena Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji, svi iznosi u hrvatskim kunama ovoga Zakona o fiskalizaciji promijenjeni su u eure te je mogućnost provjere izdanog računa slanjem SMS poruke poništena.

2.1.1. Obveznik fiskalizacije

Članak 3. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) obveznika fiskalizacije, a to su:

1. „sve fizičke osobe obveznici poreza na dohodak i dobit na osnovi samostalne djelatnosti koje obavljaju: obrtničku djelatnost i s obrtom izjednačene djelatnosti, djelatnosti slobodnih zanimanja te djelatnosti poljoprivrede i šumarstva te
2. pravne osobe koje su obveznici poreza na dobitak te sve djelatnosti za koje je, prema odredbama posebnih propisa, osoba obveznik izdavanja računa za isporuku dobara ili obavljene usluge“ (Horvat Jurjec, 2013:82).

Prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) obveznikom fiskalizacije ne smatraju se porezni obveznici koji ostvaruju promet u sljedećim djelatnostima¹:

- priređivanje lutrijskih igara, igara klađenja, igara u kasinima i na automatima za igre na sreću i zabavu,
- prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda na štandovima i klupama na tržnicama na malo, na štandovima i klupama izvan tržnica na malo i otvorenim prostorima,

¹ Opširnije o svim djelatnostima u kojima porezni obveznici ostvaruju promet, a nisu obveznici fiskalizacije dostupno je na https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/FiskalizacijaWEB.pdf (08.04.2024.)

- naplata cestarine,
- ostvareni prometi evidentirani preko mjernih instrumenata od energetske, komunalne, elektroničke komunikacije i drugih pravnih osoba te
- provođenje zdravstvene zaštite (čl. 5. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 106/18.).

„Iznajmljivači nekretnina i pokretnina, apartmana, soba, i postelja ostvaruju dohodak od imovine i imovinskih prava pa nisu obveznici fiskalizacije sve dok ne ostvare dohodak od samostalne djelatnosti, sukladno čl. 18. Zakona o porezu na dohodak“ (Horvat Jurjec, 2013:82). U članku 6. Zakona o fiskalizaciji navedeno je da „Vlada Republike Hrvatske može na prijedlog ministra financija donijeti odluku o oslobođenju određene djelatnosti od propisane obveze fiskalizacije u prometu gotovinom“ (čl. 6. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 133/12.). Prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) od njegovog samog donošenja do danas donesene su dvije odluke, koje su još uvijek na snazi:

- Odluka o oslobođenju od obveze fiskalizacije u prometu gotovinom veterinarske djelatnosti, provođenje mjera kontrole bolesti životinja od zaraznih i nametničkih bolesti, koje se provode izvan veterinarske ambulante i dokumentiranju posebnim evidencijama te
- Odluka o oslobođenju od obveze fiskalizacije u prometu gotovinom pri prodaji robe u zrakoplovima na letovima Croatia Airlinesa d.d. (čl. 6. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 133/12.).

2.1.2. Sadržaj računa

Prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), propisano je što sve račun mora sadržavati. Osim Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), postoje i drugi zakoni, poput Općeg poreznog zakona (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22) i Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23, 35/24), koji također propisuju podatke koji moraju biti istaknuti na računu, a koji se tiču tih zakonskog okvira. „Za potrebe provedbe postupka fiskalizacije račun, osim podataka propisanih posebnim propisima, mora sadržavati ove podatke:

1. vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),

2. oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,
3. oznaku načina plaćanja – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,
4. jedinstveni identifikator računa,
5. zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije i
6. QR kod ...“ (čl. 9. st. 1. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 106/18.).

Prethodno spomenuti podaci koje, prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), mora sadržavati račun, prikazi su Slikom 1. Osim podataka, koji su propisani Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), na računu se nalaze i podaci koje račun treba sadržavati prema drugim zakonima, odnosno prema Općem poreznom zakonu (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22) i Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23, 35/24).

Slika 1. Račun

Caffe bar MOUNT EVEREST
Virovitica, Trg dr. F. Tuđmana 5
MONTE CRISTO d.o.o.
OIB: 26067221663
Virovitica, 22.06.24 22:02:48

RACUN br. 3/419/Everest1/2

Naziv proizvoda	Kol.	Cijena	Iznos
COCA-COLA 0.25	2,00	2,30	4,60
UKUPNO (EUR):			4,60

Način plaćanja: novčanice

Vrsta poreza	%	Osnovica	Iznos p.
PDV	25	3,59	0,90
Na potrošnju	3	3,59	0,11

Oznaka operatera: AA

Zaštitni kod izdavatelja:
8808935f094f79e1fc9802829ac1fe0a
JIR: 5f8203e5-fa99-4bd6-8581-1dbd9f5a880e

Wi-fi lozinka: cKk75C6M
Sa štovanjem Caffe bar MOUNT EVEREST

Izvor: Račun br. 3/419/Everest 1/2, Caffe bar Mount Everest, Virovitica, 22.06.24.

Od 01. 01. 2021. godine QR kod sastavni je dio fiskaliziranog računa. QR kod je dvodimenzionalni kod koji sadrži zapis određenog seta podataka te se koristi u postupcima provjere računa od strane građana (Porezna-uprava, 2024 a). Također, prema odredbama Zakona o fiskalizaciji broj računa mora biti iskazan u tri dijela:

1. numerički broj računa,
2. oznaka poslovnog prostora i
3. broj naplatnog uređaja (Porezna-uprava, 2024 b).

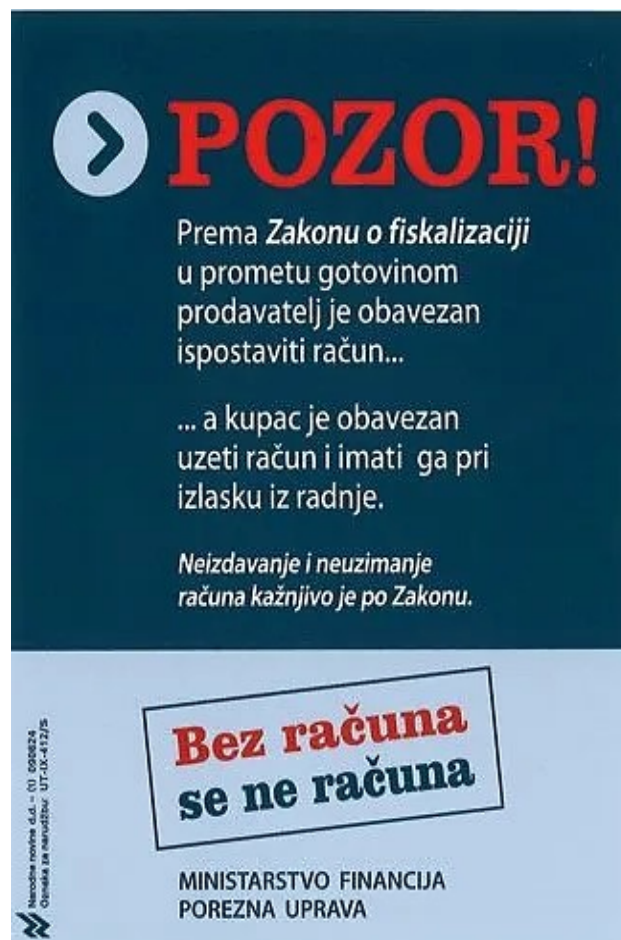
Numerički broj računa mora slijediti neprekinuti numerički redoslijed, bez praznina, po svakom poslovnom prostoru ili po naplatnom uređaju u poslovnom prostoru (Porezna-uprava, 2024 b). Neprekinuti numerički redoslijed svake kalendarske godine kreće od broja 1 do broja "n", po svakom poslovnom prostoru, odnosno po naplatnom uređaju u poslovnom prostoru (Porezna-uprava, 2024 b). „Svi obveznici fiskalizacije, bez obzira na to jesu li obveznici postupka provedbe fiskalizacije računa ili ne, trebaju prema čl. 2. st. 2. Zakona o fiskalizaciji, internim aktom (odluka, pravilnik, rješenje i sl.) urediti pravila slijednosti numeričkih brojeva računa, popisa poslovnih prostora te dodijeljene oznake poslovnih prostora“ (Horvat Jurjec, 2013:91). Interni akt mora stalno biti u poslovnom prostoru te se ne dostavlja Poreznoj upravi.² Primjer internog akta slijedi u nastavku. „Trgovačko društvo „Beta“ d.o.o. obavlja djelatnost pripreme i usluživanja pića (ugostiteljstvo) te trgovine na malo. Djelatnost ugostiteljstva obavlja se u dva odvojena ugostiteljska objekta, a u svakom objektu društvo obavlja naplatu u gotovini na dva naplatna uređaja. Društvo „Beta“ d.o.o. obavlja, uz ugostiteljsku djelatnost, i trgovinu na malo u dvije prodavaonice, a u svakoj prodavaonici naplata se obavlja na jednom naplatnom uređaju“ (Horvat Jurjec, 2013:91).

„Obveznik fiskalizacije dužan je u poslovnom prostoru (zatvorenom) na svakom elektroničkom naplatnom uređaju ili drugom vidnom mjestu istaknuti obavijest o obvezi izdavanja računa te obvezi kupca da preuzme i zadrži izdani račun“ (čl. 25. st. 1. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 133/12.). „Kupac te svaki primatelj računa dužan je zadržati izdani račun nakon izlaska iz poslovnog prostora. Kupac je dužan na zahtjev ovlaštene osobe, službenika Porezne uprave i Carinske uprave pokazati izdani račun“ (čl. 26. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 106/18.).

² Ministarstvo financija, Porezna uprava (2016): Obveza fiskalizacije: 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, https://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Prirucnici_brosure/FiskalizacijaWEB.pdf (01.04.2024.)

Naime, većina građana nije svjesna koliku novčanu kaznu mogu dobiti ukoliko ne zadrže račun nakon izlaska iz poslovnog prostora, primjerice trgovine, frizerskog salona, restorana i slično. Dok nekolicina građana redovno uzima račune radi osobne evidencije ili kao garanciju za kupljeni proizvod, većina građana nemaju naviku uzimanja račun, jer im jednostavno ne treba. Prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) „novčanom kaznom od 30,00 do 260,00 eura kaznit će se kupac te svaki primatelj računa koji ne zadrži izdani račun nakon izlaska iz poslovnog prostora ili ga ne pokaže na zahtjev službene osobe“ (čl. 36. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 114/23.) Slikom 2. prikazan je izgled i sadržaj obavijesti koju je obveznik fiskalizacije dužan istaknuti u poslovnom prostoru, prema prethodno definiranim uvjetima Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Izgled i sadržaj računa propisao je ministar financija Republike Hrvatske te su oni doneseni Pravilnikom o fiskalizaciji 24. prosinca 2012. godine, nakon što je donesen Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23).

Slika 2. Izgled i sadržaj obavijesti o obvezi izdavanja i uzimanja računa

Izvor: Fira.finance. https://fira.finance/news/kada_izdati_fiskalni_racun/ (10.04.2024.)

2.1.3. Postupak provedbe fiskalizacije izdavanja računa

U ovome poglavlju slijedi prikaz onoga što je obveznik fiskalizacije dužan imati prilikom provedbe postupka fiskalizacije te kratki prikaz dvije situacije zbog kojih postoji mogućnost da račun neće biti izdan na uobičajeni način. Obveznik fiskalizacije dužan je radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa:

- imati digitalni certifikat,
- imati interni akt,
- dostaviti podatke o poslovnom prostoru,
- izdavati račune putem elektroničkih naplatnih uređaja,
- izdavati račune sa JIR-om³ te
- imati knjigu računa (Porezna-uprava, 2024 c).

Prema članku 12. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) „obveznik fiskalizacije dužan je radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa od Financijske agencije (FINE) nabaviti digitalni certifikat koji se u postupku fiskalizacije koristi za elektroničko potpisivanje elemenata računa te za identifikaciju obveznika fiskalizacije prilikom elektroničke razmjene podataka“ (čl. 12. st. 1. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 133/12.). „Da bi obveznik fiskalizacije mogao dobiti digitalni certifikat, prethodno treba biti registriran u sustavu PKI (Registar digitalnih certifikata) FINE. Ako obveznik fiskalizacije već rabi digitalne certifikate FINE za neke druge potrebe (eRegos, ePorezna i sl.), registraciju je već obavio te registraciju ne ponavlja“ (Horvat Jurjec, 2013:97). Registracija u Sustav PKI provodi se dostavom slijedeće dokumentacije:

- rješenje o upisu u nadležni registar (tijelo koje ga je osnovalo),
- obavijest Državnog zavoda za statistiku o razvrstavanju prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti i matičnom broju (samo za obveznike fiskalizacije pravne osobe) i
- presliku identifikacijskog dokumenta osobe ovlaštene za zastupanje obveznika fiskalizacije (Porezna-uprava, 2024 d).

Digitalni certifikat kojeg obveznici fiskalizacije moraju nabaviti od Financijske agencije je produkcijski aplikacijski certifikat. Produkcijskim aplikacijskim certifikatom smatra se aplikacijski digitalni certifikat za fiskalizaciju FINA RDC: Fiskal x (x predstavlja redni broj certifikata izdanog za određenog poreznog obveznika) (Porezna-uprava 2024 d). Po obavljenju

³ JIR ili Jedinstveni identifikator računa JIR dodjeljuje se elementima svakog pojedinačno dostavljenog računa u trenutku izdavanja računa te je sastavljen od 32 znaka. https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Izdavanje-racuna-sa-JIR-om.aspx (09.04.2024.)

registraciji u Sustav PKI, za izdavanje produkcijskog aplikacijskog certifikata obveznik fiskalizacije predaje sljedeću dokumentaciju:

- zahtjev za izdavanje aplikacijskog certifikata za fiskalizaciju,
- ugovor o obavljanju usluga certificiranja,
- presliku identifikacijskog dokumenta skrbnika certifikata te
- dokaz o uplati naknade za izdavanje produkcijskih aplikacijskih certifikata za fiskalizaciju (Porezna-uprava, 2024 d).

Osim potrebnog broja certifikata koji ovisi o informatičkom rješenju obveznika fiskalizacije, obveznik fiskalizacije treba osigurati i naplatni uređaj s programskim rješenjem (software) koji podržava stvaranje XML dokumenta i elektroničko potpisivanje dokumenta te internetsku vezu za razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom (Horvat Jurjec, 2013). „Obveznik fiskalizacije prilikom izdavanja svakog računa za promet u gotovini, elektronički potpisuje elemente računa te ih dostavlja Ministarstvu financija, Poreznoj upravi putem uspostavljene elektroničke veze ... Ministarstvo financija, Porezna uprava provjerava jesu li dostavljeni svi propisani elementi računa te jesu li potpisani ispravnim digitalnim certifikatom“ (čl. 12. st. 1. i 2. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 133/12.). „Ako je u toj provjeri utvrđena ispravnost, Porezna uprava elementima računa određuje Jedinostveni identifikator računa (JIR) te isti vraća obvezniku fiskalizacije putem uspostavljenje elektroničke veze, a tek se tada račun ispisuje i predaje kupcu“ (Horvat Jurjec, 2013:103).

Postoje dvije situacije zbog kojih nije moguće uobičajeno izdavanje računa, a to su: nemogućnost izdavanja računa koji sadrži jedinstveni identifikator računa i prestanak rada električnog naplatnog uređaja. U slučaju prekida uspostavljene elektroničke veze sa Poreznom upravom, obveznik fiskalizacije izdaje račune s propisanim sadržajem računa, bez podataka o JIR-u (Porezna-uprava, 2024 e). Obveznik fiskalizacije dužan u roku od 2 dana, računajući od dana u kojem je došlo do prekida veze, uspostaviti elektroničku vezu te dostaviti sve izdane račune (Porezna-uprava, 2024 e). Za račune izdane bez JIR-a smatra se da je ispravno proveden postupak fiskalizacije izdavanja računa ako se postupi u roku dva dana, računajući od dana u kojem je došlo do prekida veze (Porezna-uprava, 2024 e). Porezna uprava će svim tim dostavljenim računima odrediti JIR te ga dostaviti obvezniku kao potvrdu o zaprimljenosti naknadno dostavljenih računa (Porezna-uprava, 2024 e).

Ako dođe do potpunog prestanka rada elektroničkog naplatnog uređaja, obveznik fiskalizacije izdaje račun koji mora biti uvezan u posebnu knjigu računa, a koju Porezna uprava ovjerava prije početka upotrebe (Porezna-uprava, 2024 e). Obveznik fiskalizacije obavezan je u

roku 5 dana, računajući od dana u kojem je došlo do potpunog prestanka rada naplatnog uređaja, uspostaviti rad naplatnog uređaja te dostaviti sve izdane račune putem uspostavljene elektroničke veze (Porezna-uprava, 2024 e). Obveznici fiskalizacije koji nisu u sustavu PDV-a koriste knjigu računa koja se sastoji od omota, predlista i knjižnog bloka, formata je 14,5 x 10,0 cm (A6) i sadrži 3 x 50 NCR listova, dok korisnici fiskalizacije koji su u sustavu PDV-a koriste knjigu računa sa svim prethodno spomenutim sastavnicama, dok je razlika jedino u formatu, a on iznosi 21 x 29,7 cm (A4) (Porezna-uprava, 2024 f). Na prvoj stranici omota knjige računa, otisnut je tekst "Knjiga računa" te je papir za predlist obavezno MOULD sa zaštićenim UV vlaknima i zaštitnim vodenim znakom, čime se osigurava zaštita od zloupotrebe (Porezna-uprava, 2024 f). Račun iz knjige uvezanih računa mora sadržavati najmanje ove podatke:

1. vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),
2. oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,
3. oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo (Porezna-uprava, 2024 f).

2.2. Izvještajni sustav fiskalizacije

Ministarstvo financija, Porezna uprava kontinuirano informira javnost podacima o evidentiranoj potrošnji te izvještajni sustav fiskalizacije nudi mogućnost pregleda i preuzimanja podataka o broju i iznosima računa kojima raspolaže Ministarstvo financija, Porezna uprava (Porezna.gov., 2024 a). S obzirom na veliki interes za podacima iz sustava fiskalizacije u prometu gotovinom omogućeno je svakom korisniku samostalno preuzimanje svakodnevno ažuriranih mjesečnih i godišnjih izvještaja (Porezna.gov., 2024 a).

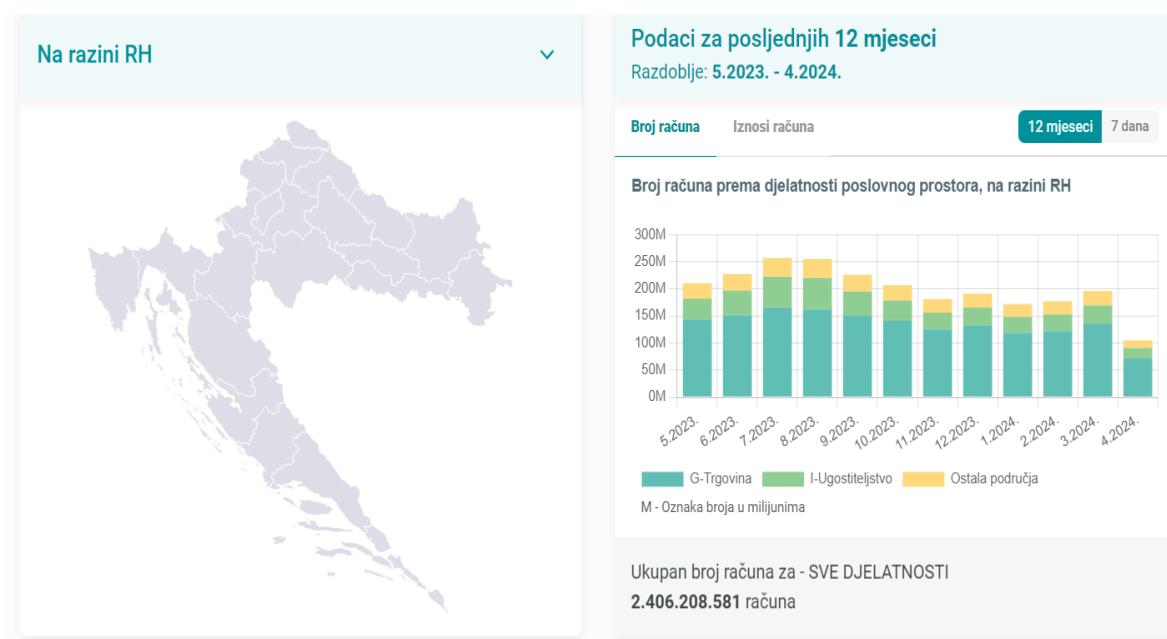
Korisnici mogu preuzeti godišnji izvještaj u Excel verziji za razdoblje od 2018. godine do danas, ili mjesečni izvještaj za pojedinu godinu. U godišnjem ili mjesečnom izvještaju prikazuje se broj izdanih fiskaliziranih računa i ukupna vrijednost tih računa, za pojedinu djelatnost⁴, na razini jedne županije ili ukupno na razini cijele države. Izvještaj po specifičnim djelatnostima sadrži podatke po najtraženijim potkategorijama djelatnosti kao što su trgovina na veliko i malo, taksi služba, smještaj i sl., a za sve djelatnosti po osnovnim kategorijama djelatnosti (Porezna.gov., 2024 a). U Virovitičko-podravskoj županiji je u mjesecu kolovozu 2023. godine izdano 337,807 računa, dok je ukupna vrijednost tih računa iznosila 2.274.950,00

⁴ Sve djelatnosti klasificirane su prema NKD-u (Nacionalnoj klasifikaciji). NKD jedan je od osnovnih statističkih standarda za prikupljanje, upisivanje, obradu, objavljivanje i diseminaciju statističkih podataka Republike Hrvatske te se primjenjuje od 1. siječnja 2008. godine. https://web.dzs.hr/App/NKD_Browser/ (09.04.2024.)

ura za djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića te je Virovitičko-podravska županija bila na predzadnjem mjestu u toj djelatnosti (Porezna.gov., 2024 a). Najveći broj izdanih računa, a samim time i najveću vrijednost tih računa u mjesecu kolovozu 2023.godine, za djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića, imala je Splitsko-dalmatinska županija, dok je na dnu prema broju izdanih računa i vrijednosti tih računa bila Požeško-slavonska županija (Porezna.gov., 2024 a).

Također, kako je prikazano Slikom 3. na stranici porezna.gov.hr, na kojoj se prethodno spomenuti izvještaji u Excel verziji mogu preuzeti, sa lijeve strane nalazi se karta Republike Hrvatske na kojoj se može odabrati županija za koju nas zanimaju podaci o broju izdanih računa i ukupnim vrijednostima tih računa za 12 mjesечно razdoblje ili razdoblje od 7 dana. Na desnoj strani nalazi se grafikon kojemu se na osi apscisa nalaze trgovina, ugostiteljstvo i ostala područja, dok se na osi ordinata nalaze vrijednosti izražene u milijunima.

Slika 3. Prikaz broja izdanih fiskaliziranih računa i njihove vrijednosti za mjesečno i tjedno razdoblje

Izvor: Porezna.gov. <https://porezna.gov.hr/fiskalizacija/izvjestaji/> (10.04.2024.)

Izvještajni sustav fiskalizacije može poslužiti za istraživanja na razini Republike Hrvatske, a koja se tiču ukupnog broja izdanih fiskaliziranih računa te ukupne vrijednosti tih računa na mjesečnoj i godišnjoj razini. Temeljem rezultata tih istraživanja država će dobiti informaciju jesu li dobiveni rezultati povoljni ili ne za njezinu trenutnu ekonomsku mogućnost. Ako rezultati nisu povoljni, država bi trebala poduzeti konkretne mjere kako bi se analizirani

podaci poboljšali i doveli na onu razinu koja priliči trenutnim mogućnostima same države. Međutim, ukoliko su rezultati povoljni za trenutnu ekonomsku mogućnost, država bi trebala raditi na poboljšanju tih mogućnosti i težiti poboljšanju analiziranih rezultata, pogotovo iz razloga jer država, ne smije biti zadovoljna trenutnim rezultatima već treba raditi na kontinuiranom napretku za dobrobit svojih građana, ali i za svoju dobrobit. Osim istraživanja na državnoj razini u ekonomske svrhe, izvještajni sustav fiskalizacije mogu koristiti i pojedinci za pisanje vlastitih radova i provođenja vlastitih istraživanja.

2.3. Prednosti i nedostaci fiskalizacije

U ovome poglavlju slijedi prikaz određenih prednosti i nedostataka uvođenja Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Kao glavna prednost fiskalizacije ističe se uklanjanje utaje poreza. Utaja poreza bio je veliki problem prije uvođenja Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), iz razloga jer obveznici poreza, iz članka 3. ovoga zakona, jednostavno nisu plaćali porez. Većina poreznih obveznika u vrijeme prije fiskalizacije, a radi ostvarivanja što većeg profita nije izdavala račune za obavljene usluge, već je evidenciju za obavljene usluge za koje nije izdan račun, vodila u posebnim knjigama, koje nisu bile dostupne Poreznoj upravi. Porezna uprava je povremenim nenajavljenim inspekcijama uspjela zateći nespremne pojedine porezne obveznike koji su se u konačnici morali suočiti s velikom novčanom kaznom, a u nekim slučajevima i zatvorskom. I danas, više od 10 godina nakon uvođenja Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23), pojedini porezni obveznici ne izdaju fiskalizirane račune, u onim situacijama za koje oni smatraju da to nije potrebno. U odnosu na prethodno, velika prednost uvođenja Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) je jednostavnija kontrola poreznih obveznika, jer Porezna uprava odmah ima evidenciju, prema određenom poslovnom subjektu, o broju izdanih računa u određenom danu. Sigurnost i konkurentnost poslovanja također su prednosti za poduzeća, koja donosi Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Porezna uprava je ta koja brine o poslovnom subjektu na način da vodi računa o stabilnosti servera te o pravilnom prikazu svih izdanih fiskaliziranih računa. Ukoliko se dogodi određeni problem, Porezna uprava je ta koja će se čvrsto pobrinuti da pomogne poslovnom subjektu na način koji bi za njega bio najjednostavniji. Izdavanjem fiskaliziranih računa, poslovni subjekt

je samim time konkurentan na svjetskoj i europskoj razini te brojni turisti, ukoliko znaju da postoji sustav fiskalizacije, dobiju dojam da se nalaze u razvijenoj i naprednoj europskoj zemlji.

Što se tiče nedostataka, jedan od glavnih bio je vremenski rok prilagodbe poduzeća na izdavanje fiskaliziranih računa. Međutim, u ono vrijeme, Ministarstvo financija, Porezna uprava je raznim edukacijama i savjetima sigurno doprinijelo bržoj integraciji svih poslovnih subjekata u „svijet“ fiskalizacije. Nadalje, trošak nabave potrebne opreme za provođenje fiskalizacije i trošak izrade certifikata od Financijske agencije, također su nedostaci, koje su si u ono vrijeme svi poslovni subjekti morali priuštiti. Međutim, ti su troškovi bili nužni i opravdani te nisu bili pretjerano veliki, jer su ih svi poslovni subjekti u vrlo kratkom periodu isplatili. Ostali nedostaci, koji su u većini slučajeva nenadani, su troškovi popravka potrebne opreme nužne za nesmetano poslovanje poslovnog subjekta. Porezna uprava iako ne može financijski utjecati na popravak opreme nužne za obavljanje usluga fiskalizacije, može, kako je spomenuto u poglavlju 2.1.3. Postupak provedbe fiskalizacije, utjecati na rok koji je potreban kako bi se ta oprema popravila.

2.4. Projekt Fiskalizacija 2.0 - Implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a

U Hrvatskoj je trenutno prisutan samo B2C (business to consumer) oblik fiskalizacije, odnosno oblik fiskalizacije koji je usmjeren poslovanju s krajnjim kupcima. Modeli B2B (Business to business) i B2G (Business to government) još nisu prisutni u Hrvatskoj, ali se projektom, Fiskalizacija 2.0. - Implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a, planira njihova implementacija.

Ministarstvo financija, Porezna uprava nositelj je prethodno spomenutog projekta te je projekt financiran iz bespovratnih sredstava programa Nacionalnog plana oporavka i otpornosti⁵ za razdoblje 2021. do 2026. godine (Porezna.gov., 2024 b). Informacijsko-komunikacijska tehnologija predstavlja temelj modernog poslovanja te je dio svakog suvremenog organizacijskog i poslovnog sustava (Porezna.gov., 2024 b). Njena implementacija

⁵ Glavni cilj Nacionalnog plana otpornosti 2021.-2026. je ublažiti gospodarske i socijalne posljedice pandemije koronavirusa i učiniti gospodarstvo i društvo održivijima, otpornijima i spremnijima za izazove i prilike koje donose zelena i digitalna tranzicija. Dokument na više od 1100 stranica sadrži opis 77 reformi i 152 ulaganja na koja će ta sredstva biti usmjerena. <https://zdravlje.gov.hr/programi-i-projekti/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti-2021-2026/5833> (23.04.2024.)

u sve segmente poslovne suradnje između različitih dionika, neovisno o tome radi li se o suradnji između poslovnih subjekata međusobno (B2B) ili poslovnoj suradnji s javnim tijelima (B2G), predstavlja unaprjeđenje odnosno usavršavanje te automatizaciju dosadašnjih poslovnih procesa (Porezna.gov., 2024 b). Projekt Fiskalizacija 2.0 prema planu aktivnosti završava u prosincu 2024. godine, a njezin krajnji produkt je implementirani sustav za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a (Porezna.gov., 2024 b). U okviru projekta Fiskalizacija 2.0 planira se:

- uspostava sustava za prijavu bezgotovinskih računa Poreznoj upravi i to računa koji se danas izdaju prema tijelima državne uprave – fiskalizacija računa koji se izdaju u B2G segmentu,
- implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja putem elektroničkog računa (eRačuna) u segmentu B2B s integriranom e-arhivom te aktivnim, jedinstvenim i naprednim online knjigovodstvom u sustavu PDV-a te
- uspostava besplatne aplikacije za zaprimanje eRačuna koja će biti omogućena malim poreznim obveznicima – kojima bi troškovi uvođenja bili nerazmjerni koristima koje bi dobili iz takvog načina poslovanja (Porezna.gov., 2024 b).

ERačuni nisu pdf dokumenti, nego su XML dokumenti iz kojih će porezni obveznik (i pošiljatelj i primatelj računa) moći automatski ekstrahirati određeni skup podataka koji su mu potrebni za fiskalizaciju (Moj-eRačun, 2024). Svi dionici će osjetiti niz koristi, što se vidi iz iskustva poslovnih subjekata koji već šalju i primaju eRačune (Moj-eRačun, 2024). Zaposlenici čak 60.000 tvrtki više ne prepisuju podatke s računa, nego ih u računovodstvene programe učitavaju jednim klikom te im se smanjio operativni trošak, smanjile su se i greške u radu i općenito uživaju rasterećenje u poslu (Moj-eRačun, 2024). Neke od ostalih koristi za sve dionike i poslovne subjekte koje se donose projektom su:

- olakšane porezne prijave,
- smanjenje broja potrebnih obrazaca (porezno knjigovodstvo), točnost ispunjavanja poreznih obveza,
- transparentno poslovanje i mogućnost uvida u rokove plaćanja i poštivanje rokova plaćanja te uvid u trenutno poslovanje pojedinog poreznog obveznika,
- doprinos zaštiti okoliša upotrebom digitalne umjesto „papirnatih“ arhive računa,
- smanjivanje broja kopija računa i njihovo arhiviranje putem Internet posrednika,
- mogućnost praćenja i povezivanja računa i prevencija poreznih prevara vezanih uz povrat PDV-a (Porezna.gov., 2024 b).

3. FISKALIZACIJA NAPOJNICA

Napojnica je primitak posloprimca (radnik, student, učenik...) primljen od strane trećih osoba ostvaren po osnovi nagrade za dobro obavljenju uslugu za vrijeme rada kod poslodavca/obveznika fiskalizacije (Porezna-uprava, 2024 g). Obveznik fiskalizacije u čijem je poslovanju posloprimac ostvario napojnicu, u obvezi je iznose napojnice prijavljene u sustav fiskalizacije, mjesečno prijaviti Poreznoj upravi na Obrascu JOPPD iskazivanjem podataka po OIB-u svake osobe koja je tu napojnicu ostvarila (Porezna-uprava, 2024 g). Dakle, napojnicu mogu ostvariti učenici i studenti, ali ona ne ulazi u primitke koji se prijavljuju u učenički/studentski ugovor jer napojnica nije pravo koje proizlazi iz radnog odnosa, stoga poslodavci moraju podatke o ostvarenoj napojnici studenta prijaviti Poreznoj upravi na Obrascu JOPPD (Porezna-uprava, 2024 g). Zakon o fiskalizaciji ne propisuje naplatu napojnice po vrsti djelatnosti te se napojnica može ostaviti u svakoj djelatnosti gdje je to primjenjivo ili uobičajeno (ugostiteljstvo, frizerske i kozmetičarske usluge, trgovina i slično) (Porezna-uprava, 2024 g).

Kao što je spomenuto u poglavlju 2.1. Zakonski okvir uređenja fiskalizacije, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2024. godine, dodan je članak 20.c koji se odnosi upravo na fiskalizaciju napojnica. U tome članku stoji da obveznik fiskalizacije kod kojeg je primljena napojnica od strane trećih osoba dostavlja Ministarstvu financija, Poreznoj upravi podatak o tom primitku putem uspostavljene elektroničke veze te obveznik fiskalizacije u evidencijama i knjigovodstvenim ispravama osigurava podatak i o napojnicama (čl. 20.c Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 114/23).

Dan nakon, odnosno 2. siječnja 2024. ministar financija donio je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 1/24), koji je stupio na snagu dan nakon objave u Narodnim novinama. Pravilnikom je ministar financija propisao „protokole i modele za razmjenu podataka o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici), podatkovni skup za razmjenu podataka o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici), standardne poruke o greškama, kao i protokole o postupanju u slučaju grešaka te postupanja u slučaju prekida uspostavljene veze i nemogućnosti uspostave veze“ (čl. 20.c st. 4. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 114/23.) U Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom stoji da obveznik fiskalizacije odmah dostavlja podatak o napojnici kod već izdanog računa te obveznik fiskalizacije može dostaviti podatak o napojnici samo kod izdanog računa koji sadrži JIR (čl. 30.i Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 1/24).

3.1. Novi model fiskalizacije napojnica

Novi model fiskalizacije napojnica stupio je na snagu upravo 1. siječnja 2024. godine, odnosno u vrijeme kada je stupio na snagu i prethodno spomenuti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23). Stari model fiskalizacije napojnica nije bio učinkovit, jer su se sve napojnice, koje su bile ostavljene kreditnom karticom, oporezivale. Prije donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23) u 2023. godini poslodavci, a posebno ugostitelji suočavali su se s raznim problemima, a koji su ipak najviše išli na štetu radnicima u ugostiteljstvu.

Jedan od glavnih problema bio je taj da se napojnice nisu mogle ostavljati putem kartica, a da nisu bile neoporezive, dok su napojnice ostavljane u gotovini bile neoporezive. U posljednjih 5 godina, broj kartičnih plaćanja u turističkoj sezoni, ali i općenito značajno je porastao, te je oporezivanje kartičnih napojnica bilo nešto što se trebalo zakonski hitno promijeniti, odnosno urediti. Ugostitelji su nakon 2018. godine u velikoj mjeri počeli ukazivati na ovaj problem te su zahtijevali da se on na neki način riješi izmjenom Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23), kojim bi iznos primitaka do određene granice na osnovi napojnice bio neoporeziv. Od svih zaposlenika u ugostiteljstvu, najviše su u gubitku bili konobari koji su na godišnjoj razini gubili velike iznose jer su se napojnice plaćene kartičnim putem oporezivale. To znači da ukoliko je zaposlenik dobio napojnici od 100 kuna, dobio je zapravo napojnicu u iznosu od 80,00 kuna plus porez na dodanu vrijednost te je od ovih 80,00 kn, kada se na kraju mjeseca taj iznos svede na neto, odnosno kada se plate pripadajuće porezi, prirez porezu i doprinosi, zaposlenik dobio cca. 40,00 kn (A.B.K., 2019). Zbog prethodno spomenutog, napojnice su se u cijelosti od strane domaćih gostiju ostavljale gotovim novcem, dok su se strani gosti vodili kulturom ostavljanja napojnica kakva je prisutna u njihovim matičnim državama. Ukoliko su pojedini gosti izrazili želju za ostavljanjem napojnice putem kreditne kartice, radnici u ugostiteljskom sektoru su im tu želju morali ostvariti iako su znali koliki iznos odlazi na porezna davanja.

Nepravедna raspodjela napojnica među ugostiteljima i njihovim zaposlenicima također je bio problem koji je također riješen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23), uvođenjem internog dokumenta. Poslodavac je slobodan u odluci, dogovoru u vezi načina raspodjele napojnice zaposlenicima te mora internim dokumentom utvrditi način raspodjele primljene i evidentirane napojnice po zaposlenicima (svima ili pojedinim zaposlenicima), način isplate (gotovina, tekući račun, žiro račun) i rok isplate (dnevno, tjedno, mjesečno) (Porezna-uprava, 2024 g). Dakle, u odnosu na prethodne

probleme, može se zaključiti da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23) donio brojne prednosti za ugostitelje i zaposlenike.

Nadalje, što se tiče pojedinosti novog modela fiskalizacije napojnica, sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji napojnica je izuzeta iz blagajničkog maksimuma, te se na istu ne primjenjuju odredbe istoga vezano za blagajnički maksimum u smislu obveze za uplaćivanje napojnice na račun otvoren kod banke (Porezna-uprava, 2024 g). Blagajnički maksimum je onaj iznos gotovog novca koji se na kraja radnoga dana može zadržati u blagajni. Visinu blagajničkog maksimuma određuje obveznik fiskalizacije samostalno internim aktom, dok je mjerilo za određivanje iznosa do kojeg može glasiti blagajnički maksimum obveznika fiskalizacije veličina obveznika fiskalizacije sukladno odredbama zakona kojim se uređuje razvoj malog gospodarstva (Porezna-uprava, 2024 h). Svaki višak novca koji se zatekne u blagajni, a nije potkrijepljen vjerodostojnom dokumentacijom (npr. fiskalizirani račun i fiskalizirana napojnica), smatra se neprijavljenim prometom (Porezna-uprava, 2024 g). Napojnica evidentirana u sustavu fiskalizacije, povezana na fiskalizirani račun, ne ulazi u primitke/prihode fizičkih/pravnih osoba (poslodavca/obveznika fiskalizacije) budući da se ista naplaćuje u tuđe ime i za tuđi račun (Porezna-uprava, 2024 g).

Obveza fiskalizacije računa postoji za one račune koji se izdaju i naplaćuju u sredstvima koja se smatraju prometom gotovine (novčanice, kartice i sl.) sukladno Zakonu o fiskalizaciji pri čemu takva obveza ne postoji za račune koji se naplaćuju transakcijskim putem, a što u pravilu predstavlja račune između poduzetnika (Porezna-uprava, 2024 g). Sukladno navedenom, napojnica se može prijaviti u sustav fiskalizacije samo uz izdani i fiskalizirani račun koji je naplaćen u sredstvima koja se smatraju prometom gotovine (Porezna-uprava, 2024 g).

3.2. Dostava podataka o napojnici

U nastavku slijedi prikaz procedure CIS-a, ili centralni informacijski sustav porezne uprave, ukoliko dođe do pravilnog slanja XML poruke⁶ te procedure ukoliko dođe do određene greške prilikom slanja XML poruke. „Ako se prilikom obrade XML poruke zahtjeva za dostavom podataka o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici) uspješno prijavi dostava

⁶ XML poruke sadrže podatke okružene oznakama gdje oznake definiraju strukturu i značenje podataka, dok u primjerice u HTML porukama oznake definiraju izgled i dojam podatka. <https://support.microsoft.com/hr-hr/office/xml-za-po%C4%8Detnike-a87d234d-4c2e-4409-9cbc-45e4eb857d44> (23.04.2024.)

podataka o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici), CIS priprema XML poruku odgovora koja sadrži poruku uspješne prijave podataka o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici).“ (čl. 30.i st. 4. Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 1/24).

Međutim, ako se prilikom obrade poruke zahtjeva dogodi greška, CIS vraća XML poruku odgovora, koja sadrži opis greške te je obveznik fiskalizacije je dužan ispraviti nepravilnosti u slanju poruke i poruku naknadno dostaviti. U svim slučajevima kad obveznik fiskalizacije nije dobio poruku uspješne dostave podataka o napojnici obveznik je dužan naknadno ponoviti slanje poruke (čl. 30.j Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 1/24). „U trenutku kada obveznik dobije ispravnu poruku odgovora od CIS-a koja sadrži poruku uspješne dostave podataka o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici) može se smatrati da je podatak o nagradi za dobro obavljenju uslugu (napojnici) ... prijavljen Poreznoj upravi“ (čl. 30.j st. 5. Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 1/24). Uspješno i neuspješno slanje XML poruke, odnosno poruka uspješnosti i poruke mogućih grešaka, prikazane su Tablicom 1.

Tablica 1. Poruka uspješnosti i poruke grešaka prilikom slanja XML poruke

Šifra poruke	Poruka uspješnosti
p002	Uspješna dostava podataka o napojnici.
Šifra greške	Poruka greške
s001	Poruka nije u skladu s XML shemom : #element ili lista elemenata koji nisu ispravni po shemi#.
s002	Certifikat nije izdan od strane Fina RDC CA ili je istekao ili je ukinut.
s003	Certifikat ne sadrži naziv 'Fiskal'.
s004	Neispravan digitalni potpis.
s005	OIB iz poruke zahtjeva nije jednak OIB-u iz certifikata.
s006	Sistemska pogreška prilikom obrade zahtjeva.
s009	Datum izdavanja računa u poruci dostave podataka o napojnici je za više od dva dana manji od trenutnog datuma.
s010	Podaci za račun u poruci dostave podataka o napojnici razlikuju se od podataka fiskaliziranog računa ili račun nije fiskaliziran.

Izvor: prilagođeno prema Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 1/24

3.3. Porezni tretman napojnice

Napojnica koju je poslodavac/obveznik fiskalizacije primio i evidentirao u sustavu fiskalizacije pri isplati posloprimcu ne smatra se primitkom na koji se plaća porez na dohodak

odnosno neoporeziva je, ako je ostvarena do propisanog iznosa od 3.360,00 eura godišnje (Porezna-uprava, 2024 g). Iznos napojnice ostvaren iznad propisanog neoporezivog iznosa smatra se oporezivim konačnim drugim dohotkom na koji se primjenjuje stopa poreza na dohodak od 20% pri čemu ne postoji obveza obračuna obveznih doprinosa budući da je napojnica, sukladno propisima o doprinosima, izuzeta od plaćanja svih doprinosa (Porezna-uprava, 2024 g). Većina radnika u ugostiteljskom sektoru ne slaže se s godišnjim poreznim limitom do kojeg se ne plaća porez na dohodak. Naime, oni ističu kako bi taj porezni limit trebao biti nešto viši, pogotovo iz razloga jer se preko sezonskih mjeseci ostvari značajan prihod od napojnica te pojedini radnici taj limit dosegnu tijekom sezonskih mjeseci. Prema članku 92. Pravilnika o porezu na dohodak neoporezive napojnice do 3.360,00 eura mogu se isplatiti u gotovini ili na račun, a oporezive napojnice isključivo na račun u banci (čl. 92. Pravilnika o porezu na dohodak, NN 10/17). Ukoliko se primljene fiskalizirane napojnice ne isplate zaposlenicima u razumnom roku (najkasnije do predaje prijave poreza na dohodak ili dobit za prethodnu godinu), iste se mogu smatrati primitkom/prihodom poreznog obveznika poslodavca/obveznika fiskalizacije odnosno naknadom koja je oporeziva PDV-om te se napominje se da u tim slučajevima ne trebaju stornirati fiskalizirane napojnice (Porezna-uprava, 2024 g).

Porezni propisi (Zakon o porezu na dohodak, Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Zakon o doprinosima) propisuju porezni tretman napojnice, način prijave podataka o visini ostvarene napojnice te praćenje podataka o napojnici kroz evidencije i knjigovodstvene isprave (Porezna-uprava, 2024 g). Propisane su odredbe nužne za praćenje primitaka koji se ostvaruju kod određenog poslodavca/obveznika fiskalizacije, a koje ne nastaju u odnosu poslodavac i posloprimac već kao davanje od strane treće osobe. Stoga se poreznim propisima ne određuju ostali odnosi koji su stvar dogovora između poslodavca/obveznika fiskalizacije i posloprimaca te načina njihova međusobnog odnosa i pravila poslovanja (Porezna-uprava, 2024 g).

Ako primatelj računa/kupac traži da se vidi podatak o danj napojnici, obveznik fiskalizacije može osigurati programsko rješenje u kojem će se izdati kopija već fiskaliziranog računa te uz njega povezan podatak o prijavljenoj napojnici i uručiti ga primatelju računa/kupcu (Porezna-uprava, 2024 g). Budući da napojnica neće biti iskazana na računu, kako bi se osigurao dokaz o danj napojnici u evidencijama, nema zapreke da davatelj usluge osigura programsko rješenje kojim će izdati kopiju već fiskaliziranog računa te uz njega povezan podatak o prijavljenoj napojnici i uručiti ga primatelju usluge te će u tom slučaju na temelju takvog računa dana napojnica u poslovnim knjigama pratiti sudbinu troškova reprezentacije (50% porezno nepriznat trošak) (Porezna-uprava, 2024 g).

3.4. Obveznici fiskalizacije napojnica

Samo obveznici fiskalizacije koji uz fiskalizirani račun prijavljuju napojnice dužni su prilagoditi svoja programska rješenja, odnosno osigurati zadovoljavajuću programsku podršku za razmjenu podataka s Poreznom upravom u realnom vremenu. Obveznici fiskalizacije koji odluče da neće primati napojnice ili u čijem poslovanju nije uobičajeno primanje napojnica, nisu u obvezi preuzeti nadograđeni sustav fiskalizacije (Porezna-uprava, 2024 g). U tom slučaju, napominje se, ukoliko takvi obveznici ostvare napojnicu, s obzirom da ona neće biti evidentirana u sustavu fiskalizacije, na istu se ne može primijeniti porezni tretman napojnice sukladno propisima o porezu na dohodak (Porezna-uprava, 2024 g). Obveznici fiskalizacije odmah uz račun, putem elektroničke veze, odnosno putem električnog naplatnog uređaja, dostavljaju podatak Poreznoj upravi o ostvarenoj napojnici za svakog djelatnika koji je istu ostvario te se iznos napojnice ne iskazuje na računu.

Također, obveznici fiskalizacije napojnica, najkasnije do 15. dana u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem su napojnice isplaćene, dužni su iskazati iznos isplaćenih napojnica tijekom mjeseca ili isplatu ostvarenih napojnica tijekom mjeseca, a isplaćenih uz plaću te neovisno o načinu isplate ili pretežnom načinu isplate taj podatak iskazati na stranici B Obrasca JOPPD po OIB-u svake osobe koja je tu napojnicu ostvarila po isplati (Porezna-uprava, 2024 g). Kratica JOPPD predstavlja “Izvešće O primicima, Porezu na dohodak i Prirezu te Doprinosima za obvezna osiguranja”, a služi tome da primanja građana i navike poslodavaca, kod kojih su potencijalni korisnici kredita zaposleni, budu transparentni (Hoćukredit, 2024). Obrazac JOPPD propisan je na temelju Pravilnika o izmjenama i dopunama pravilnika o porezu na dohodak te se počeo primjenjivati od 01.01.2014. godine (Porezna-uprava, 2024 i). Zamijenio je sljedeće obrasce: Obrazac ID, Obrazac ID-1, Obrazac IDD, Obrazac IDD-1, Obrazac IP i R-Sm (Porezna-uprava, 2024 i).

Isplata neoporezive napojnice se u polju 15.1 stranice B Obrasca JOPPD prikazuje s oznakom 74 - nagrade za dobro obavljenju uslugu (napojnice) do propisanog neoporezivog iznosa, dok isplata oporezive napojnice prikazuje se u polju 6.2 stranice B Obrasca JOPPD oznakom 4056 -primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak po osnovi nagrade za dobro obavljenju uslugu (napojnice) koja je oporeziva stopom od 20% (Porezna-uprava, 2024 g). Budući da se na oporezive napojnice ne obračunavaju doprinosi za obvezna osiguranja navedena oznaka se kombinira s oznakom 4001 - osiguranik/stjecatelj primitka od kojega se utvrđuje drugi dohodak, a po osnovi kojeg ne postoji obveza doprinosa u polju 6.1 stranice B Obrasca JOPPD (Porezna-uprava, 2024 g). U Obrascu JOPPD nije moguće s oznakom 74

iskazati iznos ostvarene napojnice u iznosu većem od propisanog godišnjeg neoporezivog iznosa (3.360,00 EUR) te će sustav prilikom slanja Obrasca JOPPD javiti grešku da je iskazani iznos veći od propisanog neoporezivog iznosa napojnice te će poslodavac/obveznik fiskalizacije morati prilagoditi iskazani neoporezivi iznos odnosno iskazati ostvarenu napojnicu kao oporezivu (Porezna-uprava, 2024 g). Stranica B Obrasca JOPPD prikazana je Slikom 4.

Slika 4. Stranica B Obrasca JOPPD

I. 08. Podnositelj napojnice		II. Oznaka napojnice		III. Vrsta napojnice		- iznosi u eurima i centima -				IV. Redni broj stranice		- stranica 8 -																			
1. Redni broj	2. Sifra općine / grada / područja / boravišta	3. Sifra općine / područja / boravišta	4. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	5. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	6. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	7. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	8. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	9. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	10. OBR sifra napojnice / oznaka osiguranika	11. Iznos primika za oporezivanje	12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.3. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.4. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.5. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.6. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.7. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.8. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.9. Iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje	13.1. Iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje	13.2. Iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje	13.3. Iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje	13.4. Odnos odbitka	14. Iznos obracunskog poreza na dohodak	15.1. Oznaka neporezivog primika	15.2. Iznos neporezivog primika	16.1. Oznaka načina isplate	16.2. Broj isplate	17. Odnos primika od nesam. rada (pola)		
1	05002	2355578921	0001	0	3	84	8	600,00	801,8	600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	65,48	110,81	392,00	19,56	0	1	600,00						
2	05002	3334433321	0001	0	3	84	8	560,00	73,50	560,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	70,00	101,50	448,00	2,10	0	1	560,00						
	05002	Adm. Adamić	0001	0	3	2	2	560,00	28,00	560,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	48,50	10,50	0,00	0,00	0,00	456,40						

Izvor: RRiF. https://www.rrif.hr/dodatak_clanku_obracun_place_i_drugih_dohodaka_u_2-2310-vijest/ (25.04.2024)

Kako bi se olakšalo praćenje visine ostvarene neoporezive napojnice i utvrdila ispravna porezna obveza, Porezna uprava je poslodavcima/obveznicima fiskalizacije omogućila putem

sustava ePorezna, temeljem podataka iz službenih evidencija, uvid u podatke koji se odnose na isplaćene neoporezive napojnice koje je svaka osoba ostvarila tijekom poreznog razdoblja od svih poslodavaca (Porezna-uprava, 2024 g).

3.5. Fiskalizacija napojnica u određenim državama

U prethodnom poglavlju prikazan je novi model fiskalizacije napojnica Republike Hrvatske, kroz dostavu podataka o napojnici, porezni tretman napojnice, obveznike fiskalizacije te kroz prednosti i nedostatke same fiskalizacije. Novi model fiskalizacije značajno je doprinio boljem poslovnom standardu poslodavaca koji su obveznici fiskalizacije, ali je najviše doprinio zaposlenicima za čiji je posao uobičajeno ostavljanje napojnica. Također, doprinio je i poboljšanju turističke slike Republike Hrvatske, jer je u današnje vrijeme kartično plaćanje računa u ugostiteljskim objektima sve više zastupljeno, a u godinama koje slijede, većina ugostitelja predviđa da će ono biti samo još više zastupljenije. Kultura ostavljanja napojnica razlikuje se od države do države. U Hrvatskoj ostavljanje napojnice nije obavezno, ali je svejedno široko zastupljeno te većina građana ostavlja napojnice na način da „zaokruže“ onaj iznos koji je prikazan na računu. Naravno, zaokruživanje iznosa bilo je izraženije u vrijeme prije uvođenja eura, odnosno kad je u opticaju bila hrvatska kuna. U ovome poglavlju slijedi prikaz Sjedinjenih Američkih Država, kao države koja ja ne svjetskoj razini najpoznatija po ostavljanju napojnica, i odabranih država Europske unije, odnosno Italije, Francuske i Njemačke, kroz kulturu ostavljanja napojnica, fiskalizaciju i fiskalizaciju napojnica.

3.5.1. Sjedinjene Američke Države

U većini restorana i kafića u SAD-u, osoblje prima značajno manju satnicu od prosjeka države, upravo iz razloga jer je razvijena kultura davanja napojnice te se u Sjedinjenim Američkim državama očekuje se da će se konobaru ostaviti između 15-20% iznosa računa, što je postalo standard unazad zadnjih 20-ak godina (Putomania, 2024). Primjerice, napojnica koju je pristojno ostaviti konobaru ili konobarici za jednu kavu je 1 dolar, za bocu piva 2 dolara, a za koktel 3 dolara (Putomania, 2024). Što se tiče fiskalizacije napojnica, ali i fiskalizacije općenito, ona trenutno nije obavezna u SAD-u. Iako nije obavezna, dobrovoljna implementacija fiskalizacije, može biti od koristi za poslovanje i to na način da se olakšaju praćenje, revizija i nadzor svih transakcija (Spaceinvoices, 2024). Što se tiče napojnica, one su oporezive i računaju se kao prihod. Napojnice uključuju gotov novac koji klijenti ostavljaju,

napojnice koje klijenti ostavljaju putem kreditne kartice, napojnice koje dijeli poslodavac i napojnice koje se međusobno dijele među zaposlenicima (Nerdwallet, 2024 a). Porezna uprava (IRS) zahtijeva da zaposlenici svoje napojnice, preko obrasca 4070, mjesečno prijave poslodavcu ako one prijeđu iznos od 20 USD-a te se obrazac mora predati do 10-tog dana u mjesecu (Nerdwallet, 2024 a). Obrazac se ne daje poreznoj upravi, nego ga zaposlenik daje poslodavcu, koji ga koristi za izračunavanje koliko poreza na plaću treba zadržati od plaće, odnosno koji iznos treba izdvojiti za plaćanje poreza na dohodak, poreza na socijalno osiguranje i poreza na bolničko osiguranje (Medicare) (Nerdwallet, 2024 a). Plaćanje kreditnom karticom u SAD-u vrlo je specifično te postoji nekoliko jednostavnih smjernica koje treba uzeti u obzir prije plaćanja kreditnom karticom, a to su:

1. *Tražite račun.* Pregledajte svoj konačni račun i potvrdite da sadrži ono što ste naručili,
2. *Pogledajte iznos računa prije oporezivanja.* Za obrok u restoranu, općenito je priznati iznos napojnice 15% do 20% računa prije poreza,
3. *Izračunajte koliko želite ostaviti napojnicu, a zatim napišite taj iznos u red "Napojnica" na svom računu.* Imajte na umu da obično postoje dvije kopije računa: jedna s oznakom "kopija trgovca" i druga s oznakom "kopija kupca". Za svoju evidenciju možete napisati napojnicu i na "kopija kupca",
4. *Zbrojite napojnicu i iznos računa i napišite ukupan iznos pokraj retka označenog s "Ukupno", a zatim se potpišite svojim imenom.* Ukupan iznos koji unesete ne može biti terećen s vaše kartice bez vašeg potpisa,
5. *Zabilježite ukupan iznos za svoju evidenciju* (Chase, 2024).

3.5.2. Izabrane države Europske unije (Italija, Francuska, Njemačka)

U ovome poglavlju slijedi prikaz Italije, Francuske i Njemačke kroz kulturu davanja napojnica, fiskalizaciju i fiskalizaciju napojnica. U Italiji kultura davanja napojnice nalaže da je pristojno zaokružiti račun, primjerice, ako je račun 28,52 eura, očekivat će se da se račun zaokruži na 30 eura (Putomania, 2024). Na računima u restoranima prikazani su određeni iznosi koji su uključeni u ukupan iznos računa, a koji se zovu coperto i pane. Coperto je naknada za nadoknadu cijene kruha, ulja, soli i bilo čega drugog što gost koristi (Americadomani, 2024). Ako nema coperta, onda se može očekivati da će gost platiti 1 do 1,50 eura za kruh, odnosno pane (Americadomani, 2024). Što se tiče napojnica u kafićima, ako gost smatra da je pružena izvrsna usluga i želi se svom poslužitelju zahvaliti napojnicom, može to učiniti, ali iznos koji planira ostaviti ne mora biti visok (Nerdwallet, 2024 b). Fiskalni zakon u Italiji uveden je kako

bi se spriječile bilo kakve prijevare mijenjanjem podataka i kako bi se fiskalni podaci odmah dostavili (Fiscal Solutions, 2024). Svi poslovni subjekti moraju koristiti RT uređaje (Registratore Telematico), odnosno RT fiskalni printer i RT server koji mogu slati dnevne financijske izvještaje putem interneta poreznoj upravi (JB Fiscal Consulting, 2024). Napojnice su oporezive, i to zamjenskim porezom od 5%, ukoliko godišnji iznos napojnica ne prijeđe 25% ostvarenih godišnjih prihoda. Zaposlenici, ukoliko ostvare napojnicu, istu trebaju evidentirati u knjizi napojnica koja treba biti prisutna u svakom ugostiteljskom objektu (Fatturapro, 2024). Poslodavac na temelju knjige napojnica popunjava obrazac F24 koji se na mjesečnoj razini mora predati poreznoj upravi (Fatturapro, 2024).

Napojnica u Francuskoj već je uključena u ukupan iznos računa te je ta naknada obično navedena na jelovniku ili završnom računu s izrazom „usluga uključuje“ (Afar, 2024). Ipak, ako gost smatra da je konobar ljubazan ili učinkovit, može ostaviti malu napojnicu (un pourboire), ali to nikako nije obavezno (Afar, 2024). Francuski sustav fiskalizacije implementiran je 1. siječnja 2018. godine i smatra se jednim od najsloženijih u Europi (DD Invoices, 2024). POS uređaj mora biti certificiran od strane ovlaštene certifikacijske kuće (Infocert ili LNE), a sve transakcije moraju biti digitalno potpisane i pohranjene u stvarnim podacima i realnom vremenu s obzirom na podatkovne i vremenske elemente (Fiscal Solutions, 2024). Arhiviranje je obavezno i potreban je digitalni potpis te je sve događaje sustava potrebno potpisati i zabilježiti (Fiscal Solutions, 2024). Napojnice su neoporezive ako predstavljaju manje od 20% ukupne plaće i ako je plaća manja od 1,6 minimalne plaće, odnosno 2735 € (Dougs, 2024). Napojnice mora prijaviti poslodavac putem obrasca za prijavu poreza na dohodak, na temelju obrasca kojeg mora popuniti zaposlenik, a koji se tiče ostvarenih napojnica (Dougs, 2024). Najbolje je imati gotov novac za napojnicu jer ne postoji mogućnost ostavljanja napojnice putem kreditne kartice, jer je sama usluga uključena u cijenu (Afar, 2024). Gost može zamoliti konobara da doda napojnicu prije nego što ukuca ukupan iznos na uređaju za plaćanje putem kreditne kartice (Afar, 2024). Međutim, ovom metodom gost ne može biti siguran da je napojnica plaćena osoblju (Afar, 2024).

Napojnica u Njemačkoj obično iznosi od 5 do 10% iznosa računa. Davanje napojnica u Njemačkoj nije obavezno, ali je ono uvijek dobrodošlo te se obično temelji na kvaliteti usluge (N26, 2024). Ako je klijent zadovoljan s kvalitetom usluge, ostavljanje napojnice je način da se to pokaže te ako usluga nije dobra, nije neuobičajeno ostaviti malu napojnicu ili je uopće ne ostaviti (N26, 2024). Napojnice od 5 do 10 eura su uobičajene u njemačkim restoranima te one u Njemačkoj obavezno idu konobarima i osobama koje poslužuju, a nikako ne vlasnicima restorana (Fenix Magazin, 2024). Uobičajeno je ako je npr. račun 16 eura, da gost ostavi 20

ura i ne traži povrat (Fenix Magazin, 2024). Inicijativa za fiskalizaciju u Njemačkoj pokrenuta je 2016. godine na način da je njemačka vlada uvela zakon poznat kao "Kassengesetz". Kamen temeljac sustava fiskalizacije u Njemačkoj je korištenje TSE-a (Technical Security Element) te svi POS uređaji moraju koristiti TSE i moraju se prijaviti i registrirati njemačkoj poreznoj upravi (Fiscal Requirements, 2024). Što se tiče fiskalizacije napojnica, zaposlenici na kraju radnog dana moraju u POS uređaj unijeti ukupan iznos svih napojnica koji su primili taj dan, te se taj iznos mora evidentirati kao posebna poslovna transakcija (Handwerksblatt, 2024). Napojnice su uvijek neoporezive ako su dobrovoljno dane zaposleniku od strane trećih osoba prigodom radnog učinka uz iznos koji se plaća za rad, odnosno uz iznos računa (Vlh, 2024). To znači ako kupac ili gost dobrovoljno plati napojnicu koja prelazi iznos računa kao zahvalu za dobru uslugu, novac ostaje oslobođen poreza (Vlh, 2024). U takvom slučaju, Porezna uprava pretpostavlja da se u određenoj mjeri razvio osobni odnos između zaposlenika i davatelja napojnice (Vlh, 2024). Za razliku od prakse ostavljanja napojnice na stolu, koja je uobičajena u nekim zemljama, u Njemačkoj je situacija malo drugačija (N26, 2024). Kada gost zatraži račun, radnik u ugostiteljstvu će ga donijeti na stol, zajedno s novčanikom za gotovinu ili aparatom za kartično plaćanje (N26, 2024). Ako gost radije plaća u gotovini i želi uključiti napojnicu u ukupan iznos računa, može jednostavno obavijestiti radnika u ugostiteljstvu koliko želi da bude konačan iznos računa ili koliko od ostavljenog novca želi dobiti natrag (N26,2024).

3.5.3. Usporedba fiskalizacije napojnica Republike Hrvatske s fiskalizacijom napojnica SADA-a, Italije, Francuske i Njemačke

Prethodno su, kroz najvažnije informacije, prikazani sustavi fiskalizacije Sjedinjenih Američkih Država, Italije, Francuske i Njemačke. Također, prikazani su i sustavi fiskalizacije napojnica, kroz porezni tretman napojnica te način prijave napojnica. Što se tiče Sjedinjenih Američkih Država, kultura davanja napojnica kod njih je najviše zastupljena iz razloga, koji je spomenut u poglavlju 4.1. Sjedinjene Američke Države, jer su u ugostiteljskom sektoru plaće najmanje. Međutim, kada se na napojnicu i ukupnu mjesečnu plaću plate porez na dohodak, porez na socijalno osiguranje i porez na bolničko osiguranje, može se zaključiti da je ugostiteljski sektor, u smislu ukupnih primanja, vrlo profitabilan sektor. Europske države pa i Republika Hrvatska, prema kulturi ostavljanja napojnica, ali i samoj zaradi od napojnica, ne mogu se mjeriti s SAD-om.

Što se tiče europskih zemalja, sustavi fiskalizacije napojnica imaju sličnosti, ali i različitosti. Što se tiče sličnosti, napojnice je obavezno prijaviti, od strane poslodavca kako bi

se zaposlenicima mogao izračunati ukupan porez na dohodak, ukoliko se naravno napojnice oporezuju. Također, za fiskalizaciju napojnica europske države koriste uređaje i programska rješenja koja su propisana njihovim zakonima kojih se svaki obveznik fiskalizacije mora pridržavati. Što se tiče različitosti, sustavi fiskalizacije napojnica prethodno spomenutih europskih zemalja, ali i Republike Hrvatske imaju različite procedure prijave napojnica, onih primljenih gotovinom ili kartičnim putem, jer svaka zemlja zna koja je procedura prijave napojnica za njih najpravednija. Važno je napomenuti da se naknada za uslugu, koja je istaknuta je računu smatra napojnicom. U Italiji je u restoranima naknada za uslugu već uključena u iznos računa dok to u kafićima i barovima nije slučaj. U Francuskoj je naknada za uslugu u restoranima i kafićima uključena u iznos računa. Iako je naknada za uslugu uključena u iznos računa, gostima u Italiji i Francuskoj nije problem ostaviti dodatnu napojnicu unatoč naknadi za uslugu. Fiskalizacija, pa samim time i fiskalizacija napojnica, nije prisutna u zemljama Ujedinjenog Kraljevstva, Španjolskoj, Finskoj, Danskoj, Češkoj i Estoniji, ali te zemlje čvrsto rade na integraciji fiskalizacije, u vlastite porezne sustave, u godinama koje slijede (DD Invoices, 2024). Njemački sustav fiskalizacije je najpravedniji, a ponajviše u smislu napojnica jer ne postoji niti jedan uvjet prema kojem bi one bile oporezive. Naravno, ne postoji razlog zašto se napojnice ne bi oporezivale te većina država Europske unije, u odnosu na prethodno spomenute države, ima zastupljeno oporezivanje napojnica. Općenito, države u današnje vrijeme, a radi ostvarenja gospodarskog rasta, čvrsto paze koji će segmenti fiskalnog sustava biti predmet oporezivanja, a da to oporezivanje u velikoj mjeri ne šteti građanima. Gospodarski rast u najvećoj mjeri i ovisi o oporezivanju, te bez poreza jednostavno ne bi bilo niti gospodarskog rasta.

Republika Hrvatska je u odnosu na prethodno spomenute država ipak suzdržanija, što se tiče ostavljanja napojnica, jer je životni standard, a koji se tiče plaća i cijena osnovnih životnih potrepština, drugačiji, odnosno niži od životnog standarda opisanih država. Republika Hrvatska je tek ove godine uvela fiskalizaciju napojnica. Dakle, dug vremenski period je trebao Hrvatskoj, u odnosu na Italiju, Francusku i Njemačku, da uz fiskalizaciju računa, uvede i fiskalizaciju napojnica. Ukoliko sama država nije bila sigurna na koji način bi se fiskalizacija napojnica trebala implementirati u sami sustav fiskalizacije, trebale su se napojnice uključiti u iznos računa, kao u Francuskoj i Italiji te bi na taj način ugostitelji bili puno zadovoljniji. Ipak, većina građana Republike Hrvatske nada se kako će životni standard u državi porasti, a koji bi trebao u prvom planu obuhvatiti povećanje minimalnih plaća. Povećanjem minimalnih plaća i gospodarskim rastom, država bi se lagano počela izjednačavati s razvijenijim državama Europske unije te bi građani bili više naklonjeniji ostavljanju napojnica.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

U poglavlju 3.1. Novi model fiskalizacije napojnica prema poreznom segmentu prikazan je stari model fiskalizacije napojnica koji se za radnike u ugostiteljstvu nije pokazao kao najbolji jer je veliki dio napojnice bio porezno terećen te je radnik u konačnici dobio vrlo mali dio primljene napojnice. U ovom poglavlju, kroz empirijsko istraživanje, biti će prikazane određene prednosti i nedostaci novog modela fiskalizacije napojnica prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 114/23) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2024. godine. Empirijskim istraživanjem obuhvaćeni su radnici u ugostiteljstvu, odnosno konobari/šankeri iz razloga jer se fiskalizacija napojnica najvećim dijelom odnosi upravo na njih. Vlasnici objekata u kojima rade radnici u ugostiteljstvu nisu obuhvaćeni empirijskim istraživanjem te od njih nije zatraženo odobrenje za intervjuiranje njihovih radnika jer intervjuiranje nije provedeno u ugostiteljskim objektima u kojima konobari/šankeri rade. U odnosu na prethodno spomenuto, ciljnu skupinu empirijskog istraživanja predstavljaju upravo konobari i šankeri.

4.1. Ciljevi i metode istraživanja

U okviru empirijskog istraživanja definirana su dva cilja:

- Cilj 1. Istraživanjem se želi provjeriti je li novi model fiskalizacije prisutan u ugostiteljskom objektu u kojem konobar/šanker radi.
- Cilj 2. Istraživanjem se želi provjeriti prihvaćaju li konobari i šankeri novi model fiskalizacije napojnica te koje su prednosti i nedostaci novog modela fiskalizacije u odnosu na prethodni model fiskalizacije.

Provedeno je kvalitativno istraživanje jer su podaci prikupljeni izravno od korisnika. Za potrebe istraživanja korišteni su primarni podaci, odnosno oni podaci koji su prikupljeni na temelju samog istraživanja. Primarni podaci prikupljeni su pomoću dubinskog intervjua konobara/šankera određenih ugostiteljskih objekata koji u ugostiteljskom objektu rade minimalno godinu dana te je kao instrument istraživanja korišten i podsjetnik za intervju koji je prikazan Slikom 5. Istraživanje je provedeno na uzorku od četiri konobara/šankera izvan radnoga vremena, a čija imena prema njihovom zahtjevu neće biti prikazana u idućem poglavlju, već će ona biti prikazana početnim slovima abecede, odnosno A, B, C i D.

Slika 5. Podsjetnik za intervju

1. Upitati sudionika intervjua zna li što je fiskalizacija napojnica. Ukoliko ne zna pojasniti mu.
2. Kakvo je mišljenje sudionika intervjua o prošlom modelu fiskalizacije. Ukoliko ne zna kakav je bio pojasniti mu.
3. Zna li sudionik intervjua što je novi model fiskalizacije napojnica. Ukoliko ne zna pojasniti mu.
4. Je li novi model fiskalizacije zastupljen u ugostiteljskom objektu u kojem sudionik intervjua radi.
5. Ukoliko je novi model fiskalizacije zastupljen, upitati o prednostima i nedostacima istoga.
6. Ostavljaju li gosti napojnice gotovim novcem ili kreditnom karticom?

Izvor: rad autora

4.2. Rezultati istraživanja

Ispitanik A izjavio je kako je upoznat s novim modelom fiskalizacije napojnica, te je prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) upoznat za svim pojedinostima koje on donosi. O novom modelu fiskalizacije saznao je iz medija te je više informacija pokušao pronaći preko samog Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) te određenih internetskih stranica. Što se tiče prošlog modela fiskalizacije napojnica, ispitanik ističe da nije bio zastupljen u ugostiteljskom objektu u kojemu on radi jer bi veliki dio iznosa napojnice, a koja je ostavljena kreditnom karticom, otišao samo na porezna davanja te su se zbog toga napojnice ostavljale isključivo gotovinom. Što se tiče ostavljanja napojnice gotovinom, ono je bilo zastupljeno te je određeni iznos od primljenih napojnica odlazio vlasniku ugostiteljskog objekta, što je i razumljivo. Što se tiče novog modela fiskalizacije napojnica, on je zastupljen u ugostiteljskom objektu te je u ugostiteljskom objektu jasno istaknut interni dokument. Ispitanik ističe kako je novi model fiskalizacije napojnica značajno doprinio boljim uvjetima konobara/šankera jer se vlasnici ugostiteljskog objekta moraju striktno pridržavati Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23).

Što se tiče plaćanja napojnica ono je najviše zastupljeno gotovim novcem, dok na mjesečnoj razini plaćanje napojnice kreditnom karticom je zastupljeno 3 do 4 puta.

Ispitanik B izjavio je, kao i ispitanik A, da je upoznat s novim modelom fiskalizacije napojnica, te je prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) također upoznat za svim pojedinostima koje on donosi. O novom modelu fiskalizacije saznao je od vlasnika ugostiteljskog objekta u kojemu radi te je dodatne informacije potražio preko određenih internetskih stranica. Što se tiče prošlog modela fiskalizacije napojnica, s njim nije bio upoznat prije samog intervjua. O prošlom modelu fiskalizacije ispitaniku B iznesene su sve informacije koje su i spomenute u ovom radu. Nakon objašnjenja što je prošli model fiskalizacije napojnica, ispitanik B je izjavio kako on prije nije bio zastupljen u ugostiteljskom objektu jer su se napojnice ostavljale gotovim novcem. Novi model fiskalizacije zastupljen je u ugostiteljskom objektu u kojemu ispitanik radi te je u njemu jasno istaknut interni dokument. Ispitanik B također ističe kako je novi model fiskalizacije značajno doprinio boljem položaju konobara/šankera, ali ističe da je limit, do kojeg je ukupan iznos primljenih napojnica na godišnjoj razini neoporeziv, nizak. Što se tiče plaćanja napojnica, ono je u cijelosti zastupljeno gotovim novcem.

Ispitanik C izjavio je, kao i ispitanici A i B, da je upoznat s novim modelom fiskalizacije napojnica, te je prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) također upoznat za svim pojedinostima koje on donosi. O novom modelu fiskalizacije saznao je sredinom prošle godine, kada se još nagađalo što bi sve novi model fiskalizacije trebao sadržavati, preko članka koji je objavio jedan domaći medij. Detaljnije informacije o novom modelu fiskalizacije saznao je preko samog Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) te određenih internetskih stranica, kao i ispitanik A. Što se tiče prošlog modela fiskalizacije napojnica, s njim je bio upoznat jer se poslom konobara bavi već šest godina, odnosno odmah nakon što je završio srednju školu. Ispitanik C preko sezonskih mjeseci već tri godine neprekidno odlazi raditi na otok Pag, dok za vrijeme ne sezonskih mjeseci radi u svojem mjestu prebivališta. Prošli model fiskalizacije napojnica, koji se odnosio isključivo na ostavljanje napojnica putem kreditne kartice bio je zastupljen u ugostiteljskom objektu u kojemu ispitanik C radi preko sezonskih mjeseci, dok nije bio uopće zastupljen u ugostiteljskom objektu u kojemu radi u preko ne sezonskih mjeseci. Novi model fiskalizacije zastupljen je u oba ugostiteljska objekta u kojima ispitanik C radi te je u njima jasno istaknut interni dokument. Novi model fiskalizacije je kako ističe ispitanik C, doprinio povećanju životnog standarda konobara/šankera u smislu većih primanja, ali ističe kao i ispitanik B da je limit, do kojeg je

ukupan iznos primljenih napojnica na godišnjoj razini neoporeziv, nizak. Također, što se tiče ugostiteljskog objekta u kojemu radi preko sezonskih mjeseci, procedura same prijave napojnice je složenija. Naime za svaku napojnicu koju ispitanik C primi mora ju osobno unijeti u POS uređaj i pridružiti računu na koji se ona odnosi. Prethodna činjenica predstavlja problem jedino za vrijeme posla tijekom sezonskih mjeseci na „moru“ jer je obujam posla znatno veći u odnosu na sezonske mjesece pa se vrlo teško stigne prijaviti napojnicu. Osim na „moru“ kako je istaknuo ispitanik C, obujam posla je veći tijekom sezonskih mjeseci i u drugim dijelovima Republike Hrvatske. Što se tiče plaćanja napojnica, one se u ugostiteljskom objektu u kojemu ispitanik C radi tijekom sezonskih mjeseci ostavljaju podjednako, i karticom i gotovim novcem, dok se u ugostiteljskom objektu, u kojemu ispitanik C radi tijekom ne sezonskih mjeseci, napojnice ostavljaju u cijelosti gotovim novcem.

Ispitanik D nije bio upoznat u potpunosti s novim modelom fiskalizacije napojnica prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23). Čuo je preko medija za novi model fiskalizacije napojnica, ali se nije potrudio saznati detaljnije informacije o njemu. U ugostiteljskom objektu u kojemu radi još nije u primjeni novi model fiskalizacije napojnice te je to jedini razlog zašto nije bio upoznat s njime. Uvođenje novog modela fiskalizacije napojnica očekuje se kroz jedan do dva mjeseca. Također, ispitanik D nije bio upoznat niti s prošlim modelom fiskalizacije napojnica te su mu iznesene sve bitne pojedinosti koje sadrži novi model fiskalizacije napojnica te koje je sadržavao prošli model fiskalizacije napojnica. Ispitanik je upitan koji je razlog ne uvođenja novog modela fiskalizacije napojnica, od strane šefa ugostiteljskog objekta, prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23. Ispitaniku je pojašnjeno da je tim činom on najviše na gubitku, jer se većina napojnica zapravo dobije tijekom sezonskih mjeseci te bez prisustva novog modela veći dio primljenih napojnica odlazi upravo šefu ugostiteljskog objekta. Ispitanik se složio s prethodnim te će zatražiti dodatno objašnjenje od šefa ugostiteljskog objekta. Napojnice se u objektu u cijelosti ostavljaju gotovim novcem.

U odnosu na prethodno spomenuto, ispitanici A, B, C i D imaju pozitivna mišljenja o novom modelu fiskalizacije napojnica. Naravno, ispitanik D će same prednosti, ali i nedostatke novoga modela fiskalizacije napojnica uvidjeti tek nakon što se on uvede u ugostiteljski objekt u kojemu on radi. Glavna prednost prema mišljenju ispitanika A, B i C je ta da je novi model fiskalizacije napojnica značajno doprinio boljim uvjetima konobara/šankera iz razloga jer se vlasnici ugostiteljskih objekata moraju pridržavati internog dokumenta u kojemu stoji način raspodjele ostvarenih ukupnih napojnica. Glavni nedostatak je taj da je neoporezivi limit primljenih napojnica, na godišnjoj razini, od 3.360,00 eura nizak.

5. ZAKLJUČAK

Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) značajno je doprinio poboljšanju kontrole poreznih obveznika koji su prema njemu dužni provoditi fiskalizaciju računa. Naime, porezni obveznici, prije uvođenja prethodno spomenutog zakona, znali su na razne načine lažno prikazivati stanja u vlastitim poslovnim knjigama te su na taj način pogodovali sebi, a štetili Republici Hrvatskoj. Stupanjem na snagu Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) prethodno spomenuti problem, odnosno utaja poreza svedena je na minimum.

Novi model fiskalizacije napojnica, prema mnogim karakteristikama, pravedniji je u odnosu na prošli model jer je novim modelom riješen glavni problem, a to je nemogućnost ostavljanja napojnice kreditnom karticom. Također, porezni limit u prošlom modelu fiskalizacije napojnica nije postojao te je veliki iznos od primljene napojnice kreditnom karticom odlazio na porezna davanja. Što se tiče plaćanja napojnica gotovim novcem, na ono se nisu plaćala porezna davanja. Šef ugostiteljskog objekta mogao je raspolagati napojnicama svojih radnika na način na koji je on htio, ali je novim modelom fiskalizacije napojnica ovaj problem riješen uvođenjem internog dokumenta. Na temelju internog dokumenta svaki radnik može prilikom zapošljavanja, u određenom ugostiteljskom objektu ili nekom drugom objektu koji ima obvezu fiskalizacije napojnica, vidjeti koliki postotak od ukupno primljenih napojnica na mjesečnoj razini odlazi radnicima.

U četvrtom poglavlju ovoga rada provedeno je empirijsko istraživanje kojim su zadovoljeni postavljeni ciljevi. Istraživanje je provedeno dubinskim intervjuom sa četiri ispitanika, koji su zaposleni kao konobari/šankeri u različitim ugostiteljskim objektima. Ispitanici A, B i C bili su upoznati s novim modelom fiskalizacije napojnica, te su prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23) također upoznati za svim pojedinostima koje on donosi, dok ispitanik D nije bio u potpunosti upoznat s novim modelom fiskalizacije napojnica. Ispitanici B i D nisu bili upoznati s prošlim modelom fiskalizacije napojnica te su im objašnjenje sve pojedinosti tog modela. Iz istraživanja se može zaključiti da je novi model fiskalizacije napojnica vjerodostojniji u odnosu na prošli model. Osim doprinosa boljim uvjetima konobara/šankera, prednost novoga modela također je i ostavljanje napojnica kreditnom karticom koja još nažalost nije zastupljena u ugostiteljskim objektima u kojima rade ispitanici A, B i D. Glavni razlog je taj jer građani Republike Hrvatske, u odnosu na turiste, još se uvijek nisu naviknuli na takav način ostavljanja napojnica, pogotovo u manjih sredinama u kojima rade ispitanici A, B i D.

6. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Horvat Jurjec, K. (2013): Blagajničko poslovanje i fiskalizacija. Zagreb: RRiF-plus d.o.o.

Propisi:

2. Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 113/12, NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/23
3. Pravilnik o fiskalizaciju u prometu gotovinom, NN 1/24
4. Pravilnik o porezu na dohodak, NN 10/17

Članak na mrežnoj stranici:

5. A.B.K. (2019): Konobari tvrde da u sezoni izgube i do 20.000 kuna zarade jer im država uzima napojnice: 'Milodar nije oporeziv, ni manča ne treba biti!', <https://sibenski.slobodnadalmacija.hr/sibenik/vijesti/hrvatska-i-svijet/konobari-tvrde-da-u-sezoni-izgube-i-do-20-000-kuna-zarade-jer-im-drzava-uzima-napojnice-39-milodar-nije-oporeziv-ni-manca-ne-treba-biti-39-629069> (22.04.2024.)

Mrežna stranica:

6. Afar. <https://www.afar.com/magazine/when-and-how-much-to-tip-in-france> (07.05.2024.)
7. Americadomani. <https://americadomani.com/essential-rules-for-tipping-in-italy/> (07.05.2024.)
8. Chase. <https://www.chase.com/personal/credit-cards/education/basics/how-does-tipping-on-credit-card-work> (07.05.2024.)
9. DD Invoices. <https://dddinvoices.com/learn/real-time-reporting-europe/> (09.05.2024.)
10. Dougs. <https://www.dougs.fr/blog/tout-savoir-sur-la-defiscalisation-des-pourboires/> (07.05.2024.)
11. Fatturapro. <https://fatturapro.click/tassa-sulle-mance/> (07.05.2024.)
12. Fenix Magazin (2022): NIJEMCI DIJELE SAVJETE: Kolike napojnice trebete ostavljati njemačkim i hrvatskim ugostiteljima?, <https://fenix-magazin.de/nijemci-dijele-savjete-i-za-sebe-i-za-hrvatsku-kolike-napojnice-trebete-ostavljati-njemackim-ugostiteljima/> (09.05.2024.)

13. Fira.finance. https://fira.finance/news/kada_izdati_fiskalni_racun/ (10.04.2024.)
14. Fiscal Requirements. <https://www.fiscal-requirements.com/countries/2> (09.05.2024.)
15. Fiscal Solutions. <https://www.fiscal-solutions.com/portfolio-item/italy/> (07.05.2024.)
16. Fiskalizacija 2.0 donosi korist svima, evo što se sigurno mijenja (2023). <https://portal.moj-eracun.hr/blog/fiskalizacija-2-0-donosi-korist-svima-evo-sto-se-sigurno-mijenja/> (23.04.2024.)
17. Handwerksblatt. <https://www.handwerksblatt.de/betriebsfuehrung/kassenfuehrung-wann-ist-trinkgeld-steuerfrei> (09.05.2024.)
18. Hocukredit. <https://www.hocukredit.hr/novosti/sto-je-joppd-obrazac-i-koje-su-njegove-prednosti/> (25.04.2024.)
19. Hrvatska obrtnička komora. <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrnicka-pocetnica/fiskalizacija> (01.04.2024.)
20. JB Fiscal Consulting. <https://jbfiscalconsulting.com/country/italy/> (07.05.2024.)
21. Ministarstvo financija, Porezna uprava (2016): Obveza fiskalizacije: 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/FiskalizacijaWEB.pdf (01.04.2024.)
22. N26. <https://n26.com/en-eu/blog/tipping-in-germany> (07.05.2024.)
23. Nerdwallet (2024 a). <https://www.nerdwallet.com/article/taxes/are-tips-taxable> (07.05.2024.)
24. Nerdwallet (2024 b). <https://www.nerdwallet.com/article/travel/tipping-in-italy-when-you-should-and-shouldnt> (07.05.2024.)
25. Porezna-uprava (2024 a). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/QR-kod.aspx (08.04.2024.)
26. Porezna-uprava (2024 b). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Broj-racuna.aspx (08.04.2024.)
27. Porezna-uprava (2024 c). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Obveze-obveznika-koji-obavljaju-promet-u-gotovini-.aspx (9.04.2024.)
28. Porezna-uprava (2024 d). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/stranice/digitalni-certifikat.aspx (09.04.2024.)
29. Porezna-uprava (2024 e). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Nemogucnost-izdavanja-racuna.aspx (09.04.2024.)
30. Porezna-uprava (2024 f). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Knjiga-racuna.aspx (09.04.2024.)

31. Porezna-uprava (2024 g). https://www.porezna-uprava.hr/obrazac_joppd/Stranice/Napojnica.aspx (23.04.2024.)
32. Porezna-uprava (2024 h). https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Blagajnicki-maksimum.aspx (23.04.2024.)
33. Porezna-uprava (2024 i). https://www.porezna-uprava.hr/obrazac_joppd/Stranice/default.aspx (25.04.2024)
34. Porezna.gov. (2024 a). <https://porezna.gov.hr/fiskalizacija/izvjestaji/karta> (09.04.2024.)
35. Porezna.gov. (2024 b). <https://porezna.gov.hr/fiskalizacija/bezgotovinski-racuni> (23.04.2024.)
36. Putomania. <https://www.putomania.com/blogovi/davanje-napojnica-na-putovanju> (07.05.2024.)
37. RRiF. https://www.rrif.hr/dodatak_clanku_obracun_place_i_drugih_dohodaka_u_2-2310-vijest/ (25.04.2024)
38. Vlh. <https://www.vlh.de/arbeiten-pendeln/beruf/trinkgeld-ist-nicht-immer-steuerfrei.html> (09.05.2024.)
39. Zdravlje.gov. <https://zdravlje.gov.hr/programi-i-projekti/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti-2021-2026/5833> (23.04.2024.)

7. POPIS ILUSTRACIJA

Slike:

1. Slika 1. Račun
2. Slika 2. Izgled i sadržaj obavijesti o obvezi izdavanja i uzimanja računa
3. Slika 3. Prikaz broja izdanih fiskaliziranih računa i njihove vrijednosti za mjesečno i tjedno razdoblje
4. Slika 4. Stranica B Obrasca JOPPD
5. Slika 5. Podsjetnik za intervju

Tablice:

6. Tablica 1. Poruka uspješnosti i poruke grešaka prilikom slanja XML poruke

OBRAZAC 5

IZJAVA O AUTORSTVU

Ja, MATEJ ŠKELINŠEK

izjavljujem da sam autor/ica završnog/diplomskog rada pod nazivom

FISKALIZACIJA NAPOSNICA

Svojim vlastoručnim potpisom jamčim sljedeće:

- da je predani završni/diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija,
- da su radovi i mišljenja drugih autora/ica, koje sam u svom radu koristio/la, jasno navedeni i označeni u tekstu te u popisu literature,
- da sam u radu poštivao/la pravila znanstvenog i akademskog rada.

Potpis studenta/ice

Matej Škelinšek

OBRAZAC 6

ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU

Ja, MATEJ ŠKEINJA B

dajem odobrenje za objavljivanje mog autorskog završnog/diplomskog rada u nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju Veleučilišta u Virovitici u roku od 30 dana od dana obrane.

Potvrđujem da je za pohranu dostavljena završna verzija obranjenog završnog/diplomskog rada.

Ovom izjavom, kao autor navedenog rada dajem odobrenje i da se moj rad, bez naknade, trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim na sljedeći način (zaokružiti):

- a) Rad u otvorenom pristupu
- b) Rad dostupan nakon: _____ (upisati datum)
- c) Pristup svim korisnicima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja RH
- d) Pristup korisnicima matične ustanove
- e) Rad nije dostupan (*u slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem završnom/diplomskom radu, podnosi se pisani obrazloženi zahtjev*).

U slučaju dostupnosti rada prethodno označeno od a) do d), ovom izjavom dajem pravo iskorištavanja mog ocjenskog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije (zaokružiti):

- 1) CC BY (Imenovanje)
- 2) CC BY-SA (Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima)
- 3) CC BY-ND (Imenovanje – Bez prerada)
- 4) CC BY-NC (Imenovanje – Nekomercijalno)
- 5) CC BY-NC-SA (Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima)
- 6) CC BY-NC-ND (Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada)

Ovime potvrđujem da mi je prilikom potpisivanja ove izjave pravni tekst licencija bio dostupan te da sam upoznat s uvjetima pod kojim dajem pravo iskorištavanja navedenog djela.

Potpis studenta/ice

Matej Škeinja B